

03

7

لغات ثلاث

سه زبان

اوج تیل

✽ ملا عالم جان الباروی ✽

طبع ثالث

بیلده قران سه ۱۳۱۹هـ

КАЗАНЬ.
Типографія Б. Л. Домбровскаго
1902 г.

Проверено
1940 г.

PROVERENO
2006 г.

93

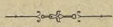
03 + 4(0)T(03) + 49 (заран)
49 (заран)

لغات ثلاث

سه زبان

اوچ تیل

﴿ ملا عالم جان البارودی ﴾

طبع ثالث

بشهر ذی الحجّة من سنة ۱۳۱۹
بیلدة قزان

4621

Дозволено цензурою, С.-Петербургъ 31 Октября 1901 г.

Казань.
Типографія Б. Л. Домбровскаго
1902.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

اصول شریعتہ محمدیہ و اساس ملۃ احمدیہ افضل الالسنۃ اولغان لسان عربی ایلہ ثابت اولدقندن علی الاجمال ضروریات دینیه فی فهم وضبط بعدنده لسان مذکور فی تعلم ارباب ملۃ اسلامیہ ایچون عقلا و ادباً بصناعت مستحسنۃ اولدقی کبی شرعاً و دیانۃً و اجبات جملہ سند یندر .

قواعد تعلیم و تعلم دفعۃً کتاب عربی اوقوتہ قنی استصعاب ، و اول مرتبہ ده ضبط مفردات متنوعه ثم ملكة بعض القواعد ثم الانس بالترکیب شیأ فشیأ دین عبارت اولغان طریق تدریجی استصواب ایتمه کله بعض مفردات عربیه فی جمع ، و اکثر بلاد اسلامیة ده عمومی بر لسان ملی و ادبی رتبه عالیه سیننه رسیدن اولغان لسان فارسینی زیاده شریفه ایدر کضم ، و هر قایونی لسان ترکی مالوفه ز اوزره ترجمه ایدوب اوشبو (لغات ثلاث) عنوانلی رساله فی ترتیب و ضروریات دینیه فی تحصیل ایتمه شطلبه ، ابتدا ئیه ایچون تعلیم و تهرینی ایصاء ایدلدی و الله هو الموفق .

﴿ عالم جان البارودی ﴾

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

کشی اعضا سپینک آتلی	نامهای اندامهای آدمی	اسماءُ اعضاءِ الانسان
------------------------	-------------------------	--------------------------

ترکی	فارسی	عربی	ترکی	فارسی	عربی
آغز	دَهَان	الْفَمُّ	باش	سَر	الرَّأْسُ
تیل	زَبَان	اللِّسَانُ	قولاق	كُوش	الْأذُنُ
تَش	دَنْدَان	السِّنُّ	كُوز	چشم	الْعَيْنُ
ايرن	لَب	الشِّفَّةُ	كُرپك	مَرَه	الْهَدْبُ
بوغاز	كُلُو	الْحَلْقُ	كوز قاباقی	پَلَك = سر پوش چشم	الْجَفْنُ
يَنكاق	رُخساره	الْحَدُّ	قاش	أَبْرُو	الْحَاجِبُ
يوز	رُوى	الْوَجْهُ	مى	مَغْرَسِر	الدِّمَاغُ
اِيَاك	مَنه	الذَّقَنُ	مانكلای	پيشانی	الْجَبْهَةُ
موين	گَرْدَن	الرَّقَبَةُ	برون	بيني	الْأَنْفُ

اورته بارماق	انگشت میانکین	الْوَسْطَى	مِیوق	بُروت	الشَّارِبُ
آتسز بارماق	انگشت چهارم	الْبَصِيرُ	سَقَال	ریش	اللَّحِيَّةُ
سانو چقی بارماق	انگشت کالوج	الْمُخْتَصِرُ	اِیْنِک	دوش	الکَتْفُ
کوکرک	سینه	الصدر	قول	دست	اليد
آرقه	پشت	الظَّهْرُ	یوقارغی بَلْک	بازو	العَضْدُ السَّاعِدُ
قورصاق	شکم	الْبَطْنُ	سویک	اَسْتِخْوَان	العَظْمُ
قابرغه	اَسْتِخْوَان پهلوی	الضَّلْعُ	تُرْسَک	آرَنَج	المَرْفَقُ
قولتوق	بغل	الْأَبْطُ	بلازک	بند دست	الرَّسْغُ
کندک	ناهی	السَّرَّةُ	بارماق	انگشت	الْأَصْبَعُ
ایمچک	پستان	الثَدَى	اوج	چینه دست	الکَفُّ
یان	پهلوی	الجَنْبُ	ترناق	ناخن	الظَّفْرُ
بیل	میان	الْوَسْطُ	باش بارماق	انگشت نر	الْأَبْهَامُ
			شهادت بارماقی	انگشت شهادت	السَّبَابَةُ الْمَسْبُحَةُ

بُورِكْ	گُرده	السَّكْبَةُ	بوط	ران	الْفَخْدُ
قَاقُوقُ	جای کُمبیز در شکم	الْمِثَانَةُ	تُزْ	زانو	الرُّكْبَةُ
قَارَنُ	شکنبهء آدمی	المِعْدَةُ	بالدیر	بوزه پای	السَّاقُ
اُچَاگِی	روده	المِعَاءُ	آیاق	پای	الْقَدَمُ = الرَّجْلُ
قَانُ	خون	الدَّمُ	اوکچه	پاشنه	العَقَبُ
اِیْتِ	گوشت	اللَّحْمُ	سولویولی	نای گلو	الحَلْقُومُ
قَاقِرُقُ	بلغم	الْبَلْغَمُ	اوتکج	سر معده	الْمَرِيءُ
تُكْرِكُ	خیو	الْبُرْزَاقُ	یورک	دل	الْقَلْبُ = الْفَوَادُ
سَاغُ	راست	الْبَیْهِنُ	باغر	چگر	الکبد
سُولُ	چپ	الْبِیْسَارُ	اوپکه	شیش	الرِّیةُ
اوست	بالا	الْفَوْقُ	تامر	رک	العِرْقُ
آست	پایین	التَّحْتُ	سیدک	کُمبیز	الْبُولُ

آرت	پَس	الخَلْفُ الْوَرَاءُ	آل	پیش	الْأَمَامُ الْقُدَامُ
(فصل)					
كشى تور لر يننك آتلى		نامهای گروهان آدمی		اسماء انواع الانسان	
بالا	فرزند	المولد	ایر	مرد	المرء الرجل
اوغل	پسر	الابن	خاتون	زن	المرأة الأنثى
قز	دختر	البنات	ایر	شوهر	الزوج
قرنداش	برادر	الآخ	خاتون	زن	الزوجة
قز قرنداش	خواهر	الأخت	آتا	پدر	الآب الوالد
آتاننك ایر قرداشی	برادر پدر	العم	آنا	مادر	الام الوالدة
آتاننك قز قرداشی	خواهر پدر	العمة	بابا	دده	الجَدُّ الدَّه
آنا قرداشی	برادر مادر	الخال	آبی	ببی	الجدة البیة

دیانتسن	بی دیانت	الفاسق = الفاجر	آنانک قز قرداشی	خواهر مادر	الحالة
توغری سوزلی	راست گوی	الصادق	خاتون اوغلی	پسر زن	الربیب
یالغانچی	دروغ گوی	الکاذب	خاتون قزی	دختر زن	الربیبة
بای	توانگیر	الغنی	یاش بالا	نوزاد	الطفل
یارلی	درویش	الفقیر	نارسی بالا	نارسیده	الصبی
یکت	جوان	الشاب	ایرشکان	رسیده	البالغ
قارت	پیر	الشیخ	بیلکلو	دانشمند	العالم
آزاد	آزاد	الحر	بیلکسن	نادان	الجاهل
قل	بنده	العبد	عقللی	خردمند	العاقل
چوری = قراوش	کنیز	الامة	عقلسن	کالیو	الاحمق
خدمتچی	خدمتکار	الخدم	جولر	دیوانه	المجنون
خواجه	خواجه	المخدوم	بخشی	نیکو	الصالح

اوگرانویچی	آموزنده	المتعلّم	درس ایتوچی	درسگوی	المدرّس
شاگرد	شاگرد	التّلمیذ	اوگرانوچی	آموزنده	المعلّم

(فصل)

اجناس الحيوان   گروههای حیوان   حیوان گروهلری

الفرس	اسب	آت	البغل	استر	قاجر
البقر	مادگاو	صغر	الایل	أشتر	توه
المهر	اسب كره	طای	الفحل	أشتر نر	آتاتوه
العجل	گوساله	بز او	الناقة	اشتر ماده	آناتوه
الحمار	خر	ایشك	الفصل	شتر بچه	توه طایی
الحصان	اسب نر	آیغر	الغنم	گوسفند	قوی = سارق
الرمكة	مادیان	بايطال	المعز	بز	كچه
الخصی	آخته	آلاشه	الکمل	بره	قوزی
الثور	گاونر	اوگوز	الكبش	قوچقار	قوچقار

الشیاء ۲

قویان	خرگوش	الارنب	کجه بتی سی	بَرغاله	الجَدی
ماچی	گُر به	الهرة	کجه تکه سی	نُهاز	التیس
دونکغز	خوک	الخنزیر	مُوگوز	شاخ	القرن
سپقان	مُوش	الفأرة	قُویرق	دُنبه	الذنب
چین	مگس	الدباب	قُل	موی	الشعر
بورچه	کَبیک	البرغوث	جُون	پشَم	الصوف
بَت	سپش	التمل	سوت	شیر	اللبن
بال قورقی	زنبور انگبین	التحل	قایماق	بالای شیر	الزبد
آری	زنبور	الزنبور	آرسلان	شیر	الأسد
قورت	کَرَم	الدود	آیو	خرس	الدب
چکرتکه	مَآخ	الجراد	بوری	گُرک	الذئب
اورمچک	تارتَنک	العنكبوت	میمون	بوزینه	القرد
کوکارچین	کبوتر	الحمام	تولکی	روباه	الثعلب
تاوق	مُرغ	الدجاجة	أَت	سک	الکلب

ساندوغاچ	هراردستان	الببل	آج	خروس	الديك
يارقنات	شب پر	الغفاش	أوردك	مرغاب	البط
توه قوشى	شتر مرغ	النعام	قاز	قاز	الأوز
تورنه	كلنك	السكرى	چيش	چوزه	الفرخ
بالق	ماهى	السمكة	قارغه	زاغ	الغراب
ييلان	مار	الحية	چيچق	كنجشك	العصفور

فصل

آبها و چيز هاي يکيه   آيماه و مايناسبها
 سولرو آنکامناسب   مناسب ست بان
 شيلر

کيمه	کشتى	السفينة	سو	آب	الماء
چيلاك	قوغه	الزلو	دنكرن	دریا	البحر
ايب	رسن	الجبل	ايرمق	جوى	النهر
قران	ديك	المرجل	كول	ستخر	الغدير
چومچ	كفگير	المغرفة	قيو	چاه	البئر

الْمَلْعَقَةُ	چُمچه	قاشق	الطست	طست	لَکَن
الْأَبْرِيقُ	آبریز = آفتابه	قومغان	الطَّبَقُ	طَبَق	طَبَق
			السُّفْرَةُ	دسترخوان	آش یا ولیق

فصل

السمایات والاَزمان		چیزهای آسمانی وهنکامها		کوک نرسه لری وو قتلر	
السماء	آسمان	کوک	الْبَرْقُ	برق	باشین
الأرض	زمین	ییر	الصقیع	پژم	قراو
الشمس	آفتاب	قیاش	النَّوَّاءُ	شبنم	چیق
القمر	ماه	آی	الرعد	آواز برق	کوک کوکراو
المطر	باران	یغور	السَّيْلُ	سیلاب	تاشو
الثَّجَّاجُ	برف	قار	النجم	ستاره	یلدز
البرد	ژاله	بز	المشرق	برآمد آفتاب	قیاش چغوشی
السحاب	ابر	بولوت			

الْمَغْرِب	فُرَامِدْ آفْتَابْ	قِيَاش بَايُوشِي	الْخَرِيف	تَبْرَمَاه	كُوز
النَّهَار	رُوز	كُونْدُوز	السَّنَة	سَال	يُلْ
اللَّيْل	شَب	تُون	الشَّهْر	مَاه	آي
الشِّتَاء	زِمَسْتَان ^{۱۰۶}	قُش	الْأَسْبُوع ^{۱۰۷}	هَفْتَه	آتَنَه
الصَّيْف	تَابَسْتَان ^{۱۰۸}	جَاي	الْيَوْم	رُوز	كُون
الرَّبِيع	بِهَار	يَاز	السَّاعَة	سَاعَت	سَاعَت

فصل

اللباس وَاثَاتِ الْبَيْتِ		پُوشَكْ وَجِهَار خَانَه		كِيُومِ وَوَاو جِهَارِي	
الْبَيْتِ	خَانَه	أَوْ	الْخَتِجِر	دَشَنَه	خَتِجِر
الْكُؤَّة	رُوزَن	تَرَهَزَه	الْمُوسَى	أُسْتَرَه ^{۱۰۹}	أُسْتَرَه = سَاچْ پَاكُوسِي
السِّيفِ	شَهْشِير	قَلَج	الْأَبْرَة	سُوزَن	اِيكَنَه
السَّكِّينِ	كَارْد	پِچَاي	الْبَسْتَان	بَاغ	بَاغْچَه

چای ساوتی	چایدان	الشاهية	آبزار	آخور	الأصطبل
چالمه	دستار	العمامة	اوجاق	آتشدان	الكانون
كولمك	پیراهن	القميص	موچیه	گرمابه	الحمام
اُشتان	شلوار	السر اويل	دیوار	دیوار	الجدار
طش کیومی	جامه	الجبّة	قابقا	دروازه	الباب
طون	پوستین	الفرو	بوساغه	آستانه	العتبة
چیدك	موزه	الحنق	پالاص	گلیم	البساط
ایلك	غربال	المتخل	کیوز	نمد	اللبد
كفش	سرموزه	التعل	توشك	بستر	الفر اش
ینك	آستین	الكم	مندر	بالش	المخدة
ایتك	دامن	الذیل	چارشاو	پرده	السترة
چابو	تبریز	الدخريص	چبلدی	پشه خانه	الكلّة
اُچقور	بندشلوار	التكّة	اورندق	صندلی	الكرسى
فوطه	کمر بند	الحزام	آیاق	کاسه	القدح

کتاب

اَيْدِيكَ	موزه	الْجَرْمُوقُ	ياوليق	رويمال	الْمَنْدِيلُ
كَلْبُوشُ	كله بوش	العَرَقِيَّةُ	يورغان	كوربه	اللِّحَافُ
كَاْمَزُولُ	سينه بند	الصدرية	أَيُوقُ	چوراب	الْجُورَبُ

(فصل)

كِرْبِجُ	خَشْتِ بَخْتَه	الْأَجْرُ	قلعه	شور	البلدة
تاش	سَنَكُ	الْحَجَرُ	آوول	ده	القرية
بالچيق	گَلُ	الطين	قُرُ	صحرا	المفازة
توزان	گَرْدُ	الغبار	تاغ	كوه	الجبَلُ
سيوق بالچيق	لاي	الوَحَلُ	توز بير	زمين هموار	السَّهْلُ
آلتون	زر	الذهب	بَلُونُ = اينيشر	رودخانه	الوادي
كموش	سِيمُ نقره	الفضة	قُومُ	ريك	الرمْلُ
باتر	مُسُ	التعاس	توپراق	خاك	التُّرابُ
چيز	رُوي	الصُّفْرُ	چي كرپچ	خَشْتِ خَامُ	اللِّينُ

قلای	قلعی	القلع	قورغاشون	آرزین	الرصاص
			کرچ	گج	الجص
کونهسوی	جیوه سیماب	الزئبق	تیمبر	آهن	الحديد

(فصل)

آشله و یمشله		طعامها و میوهها		الأطعمة والفواكه	
سارمساق	سیر	الثوم	بغداى	گندم	الحنطة البر
توز	نمک	الملاح	آرپه	جو	الشعير
ایکهک	نان	الخبز	دگی	برنج	الأرز
یمش	میوه	الفاكهة	طاری	آرزن	الذرة الدخن
آله	سیب	التفاح	اون	آرد	الدقيق
ازوم	انگور	العنب	برچاق	نخود	الحمص
واق یمش	مویز	الزبيب	سوغان	پیاز	البصل

تورما	تُرَبُّ	الثَّجَل	أُرُوك	زردالو	الهِشَمِش
شالقان	شَلْغَم	الشَّجَم	آلو	آلو	الْأَجَاص
كیشر	زَرْدَك	الْجَرَر	سالمه یشی	آنَجیر	التَّيْن
أرلق	تُخَم	الْبَذَر	خرما	خرما	التَّمَر
ایوا	بِهی	السَّجَرَجَل	بادام	بادام	اللُّوز
شیکر	شَکَر	السُّکَّر	قاوون	خربوزه	البَطِيخ
بال	انکبین	العَسَل	قاربوز	هندوانه	الحَبَّ
قایناتمه	پرورده	المَرَب	قباتی	کدو	الْقَرَع

فصل

رو شلر		روشها		الاصاف	
قسقه	کوتاه	القصیر	الوغ	بزرک	الکبیر
ینکل	سبک	الخفیف	کوچک	خرد	الصغیر
آغر	گران	الثقیل	أزون	درآز	الطویل

آورو	خسته	المريض	سیمز	فربه	السمين
دوست	دوست	الْحَبِيبُ	آرق	لاغر	التحيف
دشمن	دشمن	الْعَدُوُّ	یراق	دور	البعيد
یانگی	تازه	الجديد	یقین	نزدیک	القريب
ایسکی	کهنه	العتيق	ایچکاری،	درون،	الداخل
تار	تنک	الضيق	کترگوچی	در اینده	
کینک	فراخ	الواسع	تشقاری،	بیرون،	الخارج
آرو	پاک	الطاهر	چقغوچی	بر اینده	
آروسز	مردار	النجس	بهالو	گران	الغالی
آرتق	بیش	الزائد	اوجوز	ارزان	الرخيص
کیم	کم	الناقص	یوش	قر	الرطب
ایزگو	نیکو	الخير	قروغ	خشک	اليابس
یمان	بد	الشر	آز	آنک	القليل
پاکیزه	پاکیزه	النظيف	کوب	بسیار	الكثير
			صاغ	تندرست	الصحيح

قاره	سیاه	الاسود	کُری	چُرکین	الوسخ
کوک	کبود	الازرق	آج	گُرسنه	الجیان
سوقر	کور = نایینا	الاعمى	توق	سیر	الشبعان
چوقراق	کَر	الاصم	سوساغان	تشنه	العطشان
تلسز	کُنک	الاخرس	قانغان	سیراب	الریان
بَلتک	لال	الالئع	آق	سفید	الابيض
تاز	کَل	الاقرع	یَشل	سَبز	الاعضر
بوکری	خمیده	الاحدب	قزیل	سُرخ	الاحمر
سقالسز	بیریش	الامرد	ساری	زَرَد	الاصفر

فصل

سانلر		شمارها		الاعداد	
اوج	سه	ثلاثة	بر	يك	واحد
دورت	چهار	اربعة	ایکی	دو	اثنان

اون سکز	هشتمده هزده	ثمانیه عشر	بیش	پنج	خمسه
اون توقز	نُزده	تسعه عشر	آلتی	شش	سته
یکرمی	بیست	عشرون	یدی	هفت	سبعه
اوتوز	سی	ثلثون	سکز	هشت	ثمانیه
قرق	چهل	اربعون	توقز	نُه	تسعه
ایلی	پنجاه	خمسون	اون	ده	عشرة
آلتمش	شصت	ستون	اون بر	یازده	احد عشر
یتمش	هفتاد	سبعون	اون ایکی	دوازده	اثنی عشر
سکسان	هشتاد	ثمانون	اون اوچ	سیزده	ثلاثة عشر
توقسان	نود	تسعون	اون دورت	چهارده	اربعه عشر
یوز	صد	مائة	اون بش	پانزده	خمسه عشر
منک	هزار	الی	اون آلتی	شانزده	سته عشر
یوز منک	صد هزار = لَاك	مائة الفی	اون یدی	هفتده	سبعه عشر

فصل

یدیدن بر	هفتیک	سبع	یارم	نیم	نصف
سکرزدن بر	هشتیک	ثمن	اوچدن بر	سهیک	ثلث
توقزدن بر	نهیک	تسع	دورزدن بر	چاریک	ربع
اوندن بر	دهیک	عشر	بشدن بر	پنجیک	خمس
—	—	—	آلتیندن بر	ششیک	سدس

قاعدہ لر بابی

باب قاعدہ ها

باب القواعد

❁ فصل مصدر ❁ مصدر : بر اشکه دلالت ایتوچی سوز در فارسی
مصدر ننگ اخیرنده ,, دَن “ یا که ,, تَن “ اولور ترکی مصدر ننگ
اخیرنده ,, مَک “ یا که ,, مَق “ اولور .

— (عبادتده ذکر ایتولگان مصدر لر) —

کرمک	در آمدن	الدخول	باشلمق	آغاز کردن	الابتداء
چیقمق	بر آمدن	الخروج	ترالمک	رسیدن	الانتهاء

اوگرتمك	آموختن از کسی	التعلّم	یاردم و یرمك	یاری دادن	النصر
الله اكبر دیمك	الله اكبر گفتن	التكبير	سویلمك	سخن گفتن	التكلم
الو غلمق	بزرگ داشتن	التعظیم	سیغونمق	پناه بردن	العوذ
آیاق اوزره تورمق	راست ایستادن	القیام	كولمك	خندیدن	الضحك
اولتورمق	نشستن	القعود	یغلمق	گریستن	البكاء
او قومق	خواندن	القرأة	یقین بولمق	نزدیک شدن	القربة
قرآن او قومق	قرآن خواندن	التلاوة	یومق	شستن	الغسل
اعوذ ایتمك	اعوذ گفتن	التعوذ	پا كلمك	پاك كردن	التطهير
بسم الله ایتمك	بسم الله گفتن	البسمة	آلمق	گرفتن	الأخذ
آمین دیمك	آمین گفتن	التأمین	سوقمق	زدن	الضرب
بوگولهك	خمشدن	الإنحناء	بلمك	دانستن	العلم
			آنكلاهق	فهمیدن	الفهم
			اوگرتمك	آموختن كسیرا	التعلیم

النظر	نگاه کردن	قارامق	التسبیح	سبحان الله گفتن	سبحان الله دیمک
الرؤية	دیدن	کورمک	التهلل	لا اله الا الله گفتن	لا اله الا الله دیمک
التوجه	روی بسوی چیزی گردا نیدن	یوزیونا لدرمک	التسبیح	سمع الله لمن حمده گفتن	سمع الله آه دیمک
التوجه	روی بچیزی آوردن	یونالیک	التحمید	الحمد گفتن	ربنا لیک الحمد دیمک
الاستقبال	پیش شدن	قارشو بولمق	الثناء	سبحانک آه خواندن	سبحانک آه اوقومق
الاستدبار	پس شدن	آرقان بولمق	الانصات	غاموش شدن	تیک تورمق
الاخلاص	خالص کردن	خالص قلمق	الاستماع	گوش انداختن	دنکلمق
النشر	پریشان کردن	تاراتمق	التشهد	التحیات خواندن	التحیات اوقومق
التفریح	کُشاده کردن	آچیق قیلمق	التصلية	دُرود گفتن	صلوات ایتمک
النصب	راست داشتن	تُکمک	التعديل	برابر کردن	تیکوز لیمک
الفرش	پهن کردن	توشامک			

الطمأنينة	آرام گرفتن	قرار لثمق	التجدید	تازه کردن	یانکار تمق
الایمان	باور کردن	اینانمق	التقدیم	پیش کردن	الوك قبلمق
الاقرار	بزبان گفتن	تل برله ایتمک	التأخیر	پس کردن	صونك قبلمق
التصدیق	گرویدن	اشانمق	السهو	غفلت کردن	یا لغوشمق
التوحید	یک دانستن	بر دیوبلمک	الاستواء	برابر بودن	تینگوز بولمق
التمجید	بزرک دانستن	الوع بلمک	التحويل	برگردانیدن	آیلندر مک
التیامن	از راست گرفتن	اونکمق	المغفرة	آمرزیدن	یارلقامق
الولاء	بیکباره کردن	توتاش قبلمق	الاستغفار	آمرزش خواستن	یارلقایو استامک
القهقهة	خنده باواز کردن	آواز برله کولمک	الانعام	نعمت دادن	نعمت ویرمک
الاعماء	بیهوش شدن	هوشسز بولمق	التسليم	سلام دادن	سلام ویرمک
النوم	خواب کردن	یوقلمق	الجهر	آواز بلند کردن	چققرمق

یاشورنمک	پنهان شدن	الاختفاء	یاشورمک	پنهان کردن	الاغفاء
سیپامق	مالیدن	المسح	ایشدرمک	شنوآنیدن	الاسماع

فصل

ویرمک	دادن	الاعطاء	یمک	خوردن	الاکل
بیایورمک	پیاده رفتن	المشی	اچمک	نوشیدن	الشرب
آتلانمق	سوار شدن	الركوب	چاینمک	غاییدن	المضع
آشمق	بالا بردن	الصعود	یوتهمق	فرو بردن	البلع
اینمک	فرو بردن	الهبوط	اویانمق	بیدار شدن	الاستيقاظ
سلکونمک	جنبیدن	الحركة	قورقمق	قرسیدن	الخوف
تیک تورمق	ایستادن	السكون	اولتورمق	نشستن	الجلوس
آقمق	روان شدن	الجریان	قرون یاتهمق	بر پهلو خفتن	الاضطجاع
کلمک	آمدن	المجيء	طبانمق	تکیه کردن	الاتكاء
کتیمک	رفتن	الذهاب	ترالمک	پشت بچیزی دادن	الاستناد

قاینامق	جوشیدن	الغلی	اشلمک	کردن	العمل
استامک	خواستن	الطلب	آتمق	آنداختن	الرمی
آرتهمق	بسیار شدن	الزيادة	أورتهمک	پوشیدن	الستر
آزایمق	کم شدن	النقصان	باغلامق	بستن	الربط
یرتهمق	سوراخ کردن	الخرق	چیشمک	کُشادن	الجل
تکمک	دوختن	الحيطة	ساومق	دُوشیدن	الخلب
کورمک	دین	الابصار	سبورمک	رُوفتن	الکنس
ایسنامک	بوییدن	الشم	کیسمک	برییدن	القطع
توتهمق	یسودن	المس	قاجمق	گُریختن	الهرب
تاتومق	چشیدن	النوق	ایرشمک	رسیدن	الوصول
ایشوتهمک	شنیدن	السمع	ساتهمق	فروختن	البيع
قیهمق	ریختن	الصب	ساتوب آلمق	خریدن	الشراء
یالامق	لیسیدن	اللحس	سورامق	پُرسیدن	السؤال
قایتهمق	برگشتن	الرجوع	پشورمک	پُختن	الطبخ

اللَّعِبَ	بازیدن	اوپنامق	التطویل	در از کردن	اوز ایتمق
الْحِفْظَ	نگاه داشتن	ساقلامق	التقصیر	کوتاه کردن	قسقار تمق
المدح	ستودن	ماقتامق	التضییق	تنک کردن	تار ایتمق
الدم	نکوهیدن	خوارلمق	التوسعة	فراخ کردن	کینکایتمک
الحیوة	زنده شدن	تربلمک	الطحن	آرد کردن	آشلق تار تمق
الموت	مردن	اولمک	النخل	بیختن	ایلامک

باب افعال الماضی		فعلهای کارهای زمان گذشته		او تو مکان زمان اشلری	
قرأ	بخواند	اوقودی	صلی	نماز خواند	نماز قبلدی
علم	دانست	بیلدی	صام	روزه گرفت	روزه توتدی
تعلم	آموخت	اوگراندی	قال	گفت	آیتدی
علم	آموخت	اوگراندی	نظر	نگریست	قارادی
توضأ	آبدست کرد	طهار تلندی	رأی	دید	کوردی
اغتسل	غسل کرد	قویوندی	سمع	شنید	ایشندی

ساتدی	بفروخت	باع	کردی	درآمد	دخل
ساتوب آلدی	بخرید	اشتری	چپقدی	بیرون آمد	خرج
سانادی	بشهر د	عد	ییدی	خورد	اکل
باشلادی	آغاز کرد	ابتدا	اچدی	نوشید	شرب
اوچدی	بپیرید	طار	کولدی	بچندید	ضحک
تیکدی	بدوخت	خاط	آغلادی	گریست	بکی
توچکوردی	عطسه کرد	عطس	یوقلادی	بخفت	نام
تشلادی	بگزید	عض	توردی	راست شد	قام
آچدی	کشاد	فتح	اوطوردی	نشست	قعد
اوتدی	بگنشت	مر	ایسنادی	بوی کشید	شم
تابدی	بیافت	وجد	تاتودی	چشید	ذاق
کیتدی	برفت	ذهب	قورقدی	ترسید	خافی
قایتدی	برگشت	رجع	ویردی	بداد	اعطی
کلدی	آمد	جاء	آلدی	بگرفت	اخذ

کینکاش ایتدی	مشورت کرد	شاور	شادلندی	شادشد	فرح
-----------------	--------------	------	---------	-------	-----

عربچه ده خاتون ایچون بولغانده هر قایوده اخبرگه برساکن اولان تاء آر تدر لور خرجت ، جاعت ، قالت کبی وهکندا . فارسچه وترکیچه ده تفاوت بولمس . تشبیه لر : خر جا ، خر جتا . جمع لر : خر جوا ، خر جن .

کلاچک زمان فعل لری	کارهای زمان آینده	باب افعال المضارع
-----------------------	----------------------	----------------------

ایشدر	میشود	یسع	اوقور	میخواند	یقرأ
کورر	میبیند	یری	یازار	مینویسد	یکتب
صورار	میپرسد	یسأل	آنکلار	میفهمد	یفهم
کولار	میخندد	یضحک	بلور	میداند	یعلم
یغلار	میگرید	یبکی	کروور	میدرآید	یدخل
آتار	می اندازد	یرمی	چقار	میبرآید	یخرج
کبتار	میرود	یروح	ویرر	میبدهد	یعطی
اشلر	میکنند	یعمل	آیتور	میگوید	یقول

ایرر ایچون بولغان صیغتلر

اونوتور	فراموش میکند	ینسی	سوغار	میرند	یضرب
اوغورلر	میلزدد	یسرق	یاردم ویرر	یاری میدهد	ینصر
ساقلانور	پرهیز میکند	یخترز	اوگرانور	می آموزد	یتعلم
یاشرون اولور	پنهان میشود	یخفی	اوپرور	میشیند	یچلس
یاشرور	پنهان میکند	یخفی	وعد قیلور	وعدہ میکند	یعد
دوشار	میگسترده	یفرش	سانار	میشهرده شہارد	یعد
باغشلار	میبخشد	یهب	قاچار	میگریزد	یهرب
سور	دوست میدارد	یحب	جومردلیق ایدر	جوانمردی میکند	یچود
اولور	میشود	یکون			

خاتونلر ایچون عربله یانی تاغہ آلباشدروب ایتولور تقرأ = اوقور خاتون
تکتب ، تفہم ، تخرج ، تدخل کبی . تشبہده ایرلرده یقرآن خاتونلرده
تقرآن جمعده یقرآن ، یقرآن . فارسیچہ میخوانند ترکیچہ اوقور لار معناسنده .

باب الامر		باب فرمودن		بیورمق بابی	
اَقْرَأَ	بِخَوَانٍ	اَوْقُوغَيْلٍ	اِرْجِعْ	بِازْگَرْدٍ	قَايْتَقِيلِ
بِعِ	بِفُرُوشٍ	سَاتَقِيلِ	اُكْتُبْ	بِنَوِيْسِ	يَا زَغِيْلِ
اَعْلَمْ	بِدَانِ	بِيْلَسْگِيْلِ	اِحْفَظْ	نَگَاهِ دَارِ	سَاقْلَاغِيْلِ
تَعَامَّ	بِيَامُوزِ	اَوْگِرَانِ	تَوَضَّأْ	اَبْدَسْتِ بَگِيْرِ	طَهَارَتِ قِيْلِ

خاتونلر ایچون اخیرده یای آرتدرلور اِقْرَأِیْ ، اَعْلَمِیْ ، تَعْلَمِیْ ، اَكْتُبِیْ ، کبی تشبیهده ایرلرده و خاتونلرده اَعْلَمَا = بَدَانِیْد = بَانْکَز . چه معده ایرلرده اَعْلَمُوا خاتونلرده اَعْلَمَنْ دیورلر وهکندا .

باب النهی		باب بازداشتن		طیبق بابی	
لَا تَضْحَكْ	مَنْحَدْ	لَا تَبْكِ	کولهاگل	مَکْرِیْ	یغلاماغل
لَا تَلْعَبْ	مَبَازِ	لَا تَأْخُذْ	اویناماغل	مَکِیْرِ	آلماغیل
لَا تَدْخُلْ	اَنْدِرُونِ مِیَا	لَا تَنْظُرْ	کرماگل	مَنْگِرِ	قاراماغل
لَا تَخْرُجْ	بِیْرُونِ مِیَا	لَا تَسْرِعْ	چقماغل	مَشْتَابِ	آشوقه ماغل
لَا تَسْرِقْ	مَدْرَدِ	لَا تَخْفِ	اوغورلاماغل	مَتْرَسِ	قورقماغل

ساتوب الماغل	خَرَّ	لَا تُشْتَرِ	ایتما گل	مگو	لَا تَقُلْ
اسراى قیلماغل	اسراى مکن	لَا تُسْرِفْ	یوقلاماغل	فَحَسْبُ	لَا تَنْمَ
تارایتماغل	تنکی مکن	لَا تُضَيِّقْ	سوقماغل	مَزَنَ	لَا تَضْرِبْ
دتر ما گل	ملرز	لَا تَرْتَعْشْ	آتماغل	مَبْدَازَ	لَا تَرَمْ
مراج ایتما گل	هرزه مگوی	لَا تَهْرَجْ	ساتماغل	مَفْرُوشَ	لَا تَبِعْ

خاتونلر ایچون اخیرنده یای ، اوْلنده تاء برله ایتولور لا تَضَحْکِ ،
 لا تَلْعَبِ ، لا تَنْظُرِ کبى تشبیه لارده ایرلرده و خاتونلرده لا تضحکا ،
 لا تلعبا دیولور . جمع ده لا تضحکوا ، لا تضحکن .

او تکانده یوقلقتنی
 بیان

انکار ماضی

باب الحمد

یازمادی	ننویست	لم یکتُبْ	قیلمادی	نکرد	لم یفْعَلْ
اوگرا نمادی	نیازمود	لم یتعلم	ایتمادی	نگفت	لم یقُلْ
قایتمادی	نبرگشت	لم یرجع	قورقمادی	نترسید	لم یخَفْ
کلمادی	نیامد	لم یجِئْ	کولمادی	نخندید	لم یضحک
کیتمادی	نرفت	لم یذهب	یغلامادی	نگریست	لم یبک

لم یطل	در از نشد	اوزایه‌های	لم ینم	نخسبید	یقلامادی
لم یقصر	کوتاه نشد	قسقارمدی	لم یهرب	نگریخت	قاچمادی
لم یأکل	نخورد	ییمادی	لم ینس	فراموش نکرد	اونوته‌مادی
لم یشرَب	ننوشید	ایچمادی	لم یخن	خیانت نکرد	خیانت قیلمادی
لم یلعب	بازی نکرد	اوینامادی	لم یرسل	نفرستاد	یبارمادی

باب النفی		انکار فعل آینده		کلاچکده گی فعل لرنی انکار	
لا یروح	نرود	کتماس	لا یرم	اکرام نکند	حرمت قیلماس
لا یسأل	نپرسد	سوراماس	لا یهدی	هدیه نفرساند	بولاک یبارماس
لا یأکل	نخورد	ییماس	لا یرب	پرورش نکند	تربیه قیلماس
لا یشرَب	ننوشد	ایچماس	لا یسافر	سفر نکند	سفر قیلماس
لا یدخل	درنیا آید	کرماس	لا یداوی	دوا نکند	دوا قیلماس
لا یخرج	بیرون نیاید	چقماس			

یالغانلاماس	دروغ نکوید	لایکدب	یاشرونماس	پنهان نشود	لایختفی
خیانت قیلماس	خیانت نکند	لایخون	قز ارماس	سرخ نگرده	لایحمر
اوغورلاماس	ندزد	لایسرق	اویالماس	شرم نکند	لایستحی
اسراف قیلماس	اسراف نکند	لایسرف	آچولانماس	خشم نکند	لایغضب
			راضی بولماس	راضی نشود	لایرضی

قیلوچی اسمی		نام کننده	باب اسم الفاعل		
نماز او قوچی	نماز خواننده	المصلی	یازوچی	نویسنده	الکاتب
طهارت آلوچی	آبدست کننده	المتوضی	بیلوچی	داننده	العالم
رکوع ایدچی	رکوع کننده	الراکع	اوگرانوچی	آموزنده	المتعلم
سجده ایدچی	سجده کننده	الساجد	اوگراتوچی	آموزنده	المعلم
قالقوچی	ایستاده شونده	القائم	اووقوچی	خواننده	القاری
			قرآن اووقوچی	قرآن خواننده	التالی

زکات و پروچی	زکات دهندک	الْمَزَكِيُّ	اوتروچی	شیننده	الجالس القاعد
ساتوچی	فروشنده	الْبَاعِع	تکبیر ایتوچی	تکبیر گوینده	المکبّر
ساتوب آلوچی	خرنده	المشتری	ماقتاوچی	سپاس کننده	الحامد
یوقلاوچی	خواب کننک	النائم	روزه توتوچی	روزه دارنک	الصائم
تیانوچی	تکیه کننک	المتکی			

خاتونلر ایچون اغیرده تاء برله ایتولور العالمه ، الراكعة ، الساجدة ،
المصلية ، المشتريه کبی ایروخاتون تشبه لری ایچون الف و نون
آر قدر لور العالمان ، القاعدتان کبی . جمعلر : العالمون ، العالمات کبی

باب اسم المفعول		نام کرده شده		قبیلونمیش اسمی	
المنصور ^{۷۰}	یاری داده شده	یاردم ویرلش	له سهوع	شنیده شده	ایشودلش
المغفور	مغفرت کرده شده	یارلقانمش	المبصر	دیده شده	کورلش
الرحوم	رحمت کرده شده	رحمتلنمش	المشوم	بوی کرده شده	ایسنالمش

باشور لهش	پنهان کرده شده	المخفی	قار لهش	نگاه کرد شک	المنظور
بیلونمش	دانسته شده	المعلوم	ساتولهش	فروخته شک	البيع
آنکلانمش	فهم کرده شک	المفهوم	ساتوب آلونهش	خریده شک	المشری
قویولمش	نهاده شده	الموضوع	دوست تمولمش	دوست داشته شده	المستحب
کوتار لهش	برداشته شک	المرفوع	آلدانمش	فریفته شده	المغبون
یاز لهش	نویسته شک	المکتوب	پرده لشمش	در پرده کرده شده	المستور
مهر لشمش	مهر کرده شده	المختوم			

خاتونلر ایچون تا برله ایتولور المنصورة ، المستورة ، المر حومة کبی ایرلر وخاتونلر تشبه لر نده الف ونون آرتدرلور المنصوران المنصورتان کبی . جمعلر : المنصورون ، المنصورات

باب اسم الآلة		نام آلت		قورال اسمی	
المفتاح	کلید	آچقیچ	المکنسة	چاروب	سبرکی
المصباح	چراغ	چراغ	المیزان	ترازو	اولچاو

پچقی	ارہ	الْمِنْشَارُ	قاب ایکنہسی	جواہوز	الْمَسَلَّةُ
ایکنہساوتی	سوزندان	الْمِئْبَرَةُ	ایکنہ	سوزان	الْمَخِيطُ
کوزگی	آینہ	الْمِرْعَاتُ	ایکاو	سوهان	الْمِرْدُ
کورک	بیل	الْمِسْحَاةُ	باسقیج	نردبان	الْمِعْرَاجُ
یلنڈرگچ	بادزن	الْمِرْوَحَةُ	قایچی	کاغذبر	الْمِقْرَاضُ
سوزگچ	صافکیر	الْمِصْفَاةُ			

اورن و زمان اسمی		نام جای وزمان		باب اسم الظرف	
هنر کورساتو اورنی	عرضگاہ امتعه	المعرض	سجدہ اورنی	سجدہ گاہ	المسجد
قارہ صاوتی	دوات	المحبرة	جیون	انچمن	المحفل
یرتقچ جانور لیق یر	درندہ گاہ	المسبعة	اینک اورنی	فرامدگاہ	المنزل
			مأمور لر جیولواورنی	اجتماعگاہ مأمورین	المؤتمر

براشده آرتوغراق ننك نامی		نام بهتر		باب اسم التفضیل	
صاغراق	سلامتر	الاسلم	بیلگوچیرك	دانا تر	الاعلم
سیوكلیرك	دوستر	الاحب	جومردراق	جوانهردتر	الاجود
آرتوغراق	بهتر	الافضل	قورقغوچیراق	ترسنده تر	الاخوف
حرمتلوراق	مخترتر	الاکرم	دائهراق	همیشه تر	الادوم
ساقلا نوجیراق	برهیز کارتر	الاتقی	الوغراق	بزرگتر	الاکبر
قاتیغراق	سختتر	الاشد	کچوکراک	کوچکتر	الاصغر
ییموشاقراق	نرمتر	الالین	آزونراق	درازتر	الاطول
آغراق	گرانتر	الاثقل	قسقهراق	کوتاهتر	الاقصر
ینکراق	سبکتر	الاخف	یارلیراق	بیچاره تر	الافقر
آساتراق	آسانتر	الایسر	بایراق	توانگیرتر	الاغنی
کورکامراک	خوشتر	الاعسن	پاکراق	پاکتر	الاطهر

(باب الکنایات)

کنایه لرده عربیده ایروخاتون ایچون وبرکشی ، ایکی کشی آندان زیاده ایچون سوزلر آیرم بولور ولکن فارسیده وترکیده ایروخاتون ایچون سوز آیرم بولماس وهم ایکی برله ایکیدن زیاده ایچون آیرم بولماس *

مؤنث لَر

مخاطب ایچون نوع آخر
مذکر لَر

سنی، سنکا	ترا	ایاک	سنی، سنکا	ترا	ایاک
سرنی، سرگه	شمارا	ایاکما	سرنی، سرگه	شمارا	ایاکما
سرنی، سرگه	شمارا	ایاکن	سرنی، سرگه	شمارا	ایاکم

(متکلم ایچون) مذکر و مؤنث بر تورلی

منی، منکا	من را	ایای	مین	من	انا
برنی، برگه	مارا	ایانا	بز	ما	نحن

فصل

مدینه گه چه	تابمدینه	حتى المدينة	الله ایچون	برای خدا	لله
کتابدک	همچون کتاب	کالکتاب	آننک	برای او	له
آلمه کبی	مانند سیب	مثل التفاح	ایچون	بر خدا	على الله
الله برله آنط	بخدا	بالله، والله	الله اوزره	بروی	عليه
ایدامن	موگند بخدا	تالله	آننک اوزره	از شهر قران	من قران
مسجد ده	در مسجد	فی المسجد	قران	بسوی مکه	الى مكة
آنده	دران	فیه	شهر نندین	مکه ساری	
قلم برله	بخامه	بالقلم			
آننک برله	باو	به			
هر امدین	از هر ام	عن الحرام			

بر
ر
ر
ر

بر
ر
ر
ر

آندای ایر	آچنان مرد	الذی	آندن	ازوی	عنه
آندای خاتون	آچنان زن	الذی	راستلقده	بدرستی	ان
آندای یکی ایر	آچنان دو مرد	الذین	راستلقده	بدرستی	ان
آندای کوب ایر لر	آچنان مردم	الذین	کاشکه	کاشکه	لیت
آندی یکی خاتون	آچنان دوزن	الذین	امید ، شایدکه	امید	لعل
آندای کوب خاتون لر	آچنان زنها	الذین	گویا	گویا	کان
بو ایر	این مرد	الذین	لکن	لکن	لکن
بو خاتون	این زن	الذین	اوشاندای	همچنین	کذا
اول ایر	آن مرد	الذین	نه قدر	چه مقدار	کم
اول خاتون	آن زن	الذین	خچوک	چگونه	کیف
صونکره	پس	الذین	شونده ، شول آورنده	درانجا	حیث
آنده	اینجا	الذین	قاید	کجا ، کو	این
مونده	اینجا	الذین	قایچان	کی	متی
کل	بیا	الذین	هرکشی	هرکه	من
مهلت ویر	مهلت بده	الذین	کم	کیست	من
لازم بول	لازم باش	الذین	نرسه	چیز	ما
آل = توت	گیر	الذین	یوق	نه	ما = لا
﴿ والحمد لله ﴾		الذین	فی نرسه	چیست	ما

ملا عالمان البارودينك آثارى وهم مطبوعاتى

تین	تین
۳۰ . . . . . ترتب العلوم	۷ . . . . . سوادخوان
۶ . . . . . بشیر وشادان	۸ . . . . . تکمه سواد خوان
۱۰ . . . . . لغات ثلاث	۵ . . . . . بدء المعارف اذكارلى
۲۵ . . . . . مدخل عربيه	۵ . . . . . بدء المعارف سؤال وجوابلى
. . . . . حسن الشرب فى صرف	۵ . . . . . اول النظافه
۳۰ . . . . . لسان العرب	۵ . . . . . اول النظافة سؤال وجوابلى
۲۵ . . . . . حصول الارب فى نحو لسان العرب	۵ . . . . . حسن العبادة
۱۵ . . . . . حديث الاربعين للنووى	۶ . . . . . حسن العبادة سؤال وجوابلى
. . . . . مكتبة الشركة باصمه سى	۶ . . . . . اذكار الصلوة
۹ . . . . . هفتبىك شريف اعلى كاغذده	۵ . . . . . كتاب الصلوة ايچون تمة
۸۵ . . . . . مجمع البارودى اعلى	۵ . . . . . عبادات ثلاث
۵۵ . . . . . مجمع اوسط	۸ . . . . . عقود ثلاث
۲۵ . . . . . مجمع البارودى برنجى صنفته	۸ . . . . . معاملات
۳۰ . . . . . مجمع البارودى ۲ نچى صنفته	۵ . . . . . نمونه حساب
۴۰ . . . . . مجمع البارودى ۳ نچى صنفته	۵ . . . . . صدپند فارسى
	۶ . . . . . بدء الامانى ، تجويد طاش باصمه
	۵ . . . . . تجويد قره باش
	۸ . . . . . تاريخ انبياء

موندین ماعدا مدرسه ايچون تصحيح قیلوب باصدرغان کتابلر
اسامى الکتبده مذکوردر

ملا عالم جان البارودى و ابراهيم ادريسى - لرننك مكتبة الشركة سنك
مصر، استانبول، بيروت، هند، قزان باصمه سى كتابلر ساتليقلدر

آدريسمز قزانده بچان بازارنده ابراهيم ادريسى

Адресь: Ибрагимъ Идрисовъ. Казань, Сѣнная